

## Cảm nhận về bài thơ Nói với con của Y Phương

[Văn mẫu 9] Tuyển tập những bài văn hay phân tích, nêu cảm nhận của em về bài thơ Nói với con - Y Phương.

**Đề bài:** Nêu cảm nhận của em về bài thơ *Nói với con* của Y Phương.

\*\*\*

Top 3 bài văn hay phân tích cảm nhận về bài thơ Nói với con đạt điểm cao trong các kì thi lớp 9

### **Bài số 1:**

*"Quê hương là gì hở mẹ*

*Mà cô giáo dạy phải yêu*

*Quê hương là gì hở mẹ*

*Ai đi xa cũng nhớ nhiều".*

Ai cũng có một quê hương, nơi đầu tiên đón nhận tiếng khóc của ta và chào đón ta vừa lúc lọt lòng. Nghĩ về quê hương, trong mỗi người lại gợi lên một hình ảnh riêng nhất, đẹp nhất xen lẫn một niềm xúc cảm chân thành lẫn tự hào. Bởi thế, dù đã có rất nhiều người nói về quê hương mình, làm thơ về quê hương nhưng quê hương trong *Nói với con* của Y Phương vẫn mang lại cho ta niềm xúc động sâu lắng.

Có lẽ, ai cũng thế, những gì người ta thường gọi để nhớ về quê hương là những gì chân chất, mộc mạc, giản dị nhất. Nếu Đỗ Trung Quân gắn quê hương với hình ảnh "chùm khế ngọt", "đường đi học", là "con diều biếc"... thì Y Phương đã chỉ cho con:

*"Người đồng mình yêu lắm con ơi*

*Đan lò cài nan hoa*

*Vách nhà ken câu hát*

*Rừng cho hoa*

*Con đường cho những tấm lòng".*

Đó là một vùng quê núi rừng còn chưa phát triển, nhưng con người thì vô cùng đáng quý, miền đất giàu truyền thống văn hoá và nhất là mảnh đất nuôi dưỡng tâm hồn, tấm lòng chất phác thiện lương. Những người đồng mình thương lắm nhưng cũng lớn lao đầy

## Cảm nhận về bài thơ Nói với con của Y Phương

khí phách trong cả nỗi buồn và chí hướng (*Cao đo nỗi buồn; Xa nuôi chí lớn*). Quê hương trong **Nói với con** có gì riêng nhưng cũng có cái gì đó rất chung.

Nhưng có lẽ, điều in sâu đậm nhất trong lòng mỗi đứa con (và người đọc chúng ta) là những lời dặn dò, khuyên bảo của người cha. Đứa con trước cha, trước quê hương luôn mãi là một hình ảnh yêu thương, bé bỏng nhất và lúc nào cũng cần được chờ che, dạy dỗ. Bài học của cha luôn là động lực giúp con khôn lớn, cứng cỏi trước cuộc sống.

*Dẫu làm sao thì cha vẫn muốn*

*Sống trên đá không chê đá gập ghềnh*

*Sống trong thung không chê thung nghèo đói*

*Sống như sông như suối*

*Lên thác xuống ghềnh*

*Không lo cực nhọc*

*Người đồng mình thô sơ da thịt*

*Chẳng mấy ai bé nhỏ đâu con.*

Chính giọng điệu của đoạn thơ đã gieo vào lòng người cảm xúc về những lời căn dặn đầy thân thương, chân thành, tha thiết. Dù hoàn cảnh sống có thế nào thì con người luôn phải vượt lên hoàn cảnh để mà sống. "Nỗi buồn" sẽ làm cho con người ta biết sống chịu đựng, ý chí sẽ rèn luyện cho con người ta luôn nỗ lực vươn tới, đi lên. "*Cao đo nỗi buồn/ Xa nuôi chí lớn*" là những câu thơ có ý nghĩa như một lời động viên, là động lực mà người cha muốn truyền cho con, giúp con luôn vững bước, đi xa hơn với những quyết định trong cuộc sống của mình và luôn giữ bên mình niềm tin vào cuộc sống, sống ở đời sẽ không tránh được nỗi buồn, người biết sống cũng phải là người luôn "nuôi chí lớn" để làm cho cuộc đời, cuộc sống một điều gì có ý nghĩa. Đó cũng là kì vọng về tầm kích của con trong bước đường đời gian nan.

"Cha" không biết nói gì hơn, người không thể thay thế cuộc đời, bước đi của con, người chỉ biết khuyên con: "Dẫu làm sao?", dẫu trên đường đời thắng lợi hay thất bại, khó khăn, vất vả thì điều quan trọng là con phải biết chấp nhận và đừng bao giờ gục ngã. Khó khăn, thử thách là nơi để rèn luyện tâm tính. Phải "sống như sông như suối" dẫu gặp "thác, ghềnh" ngăn cản vẫn trôi chảy vượt qua. Nhưng điều quan trọng nhất mà người cha dạy con là không vong bản, không quay mặt lại với mảnh đất đã nuôi mình khôn lớn. Đoạn thơ cho ta cái cảm giác về ánh mắt nheo nheo của cha nhìn con, khuyên bảo con bằng tất cả sự ân cần, vỗ về, sẵn sàng làm chỗ dựa vững chãi nhất, là vòng tay luôn dang rộng cho con khi con cần niềm động viên, an ủi.

## Cảm nhận về bài thơ Nói với con của Y Phương

Quê hương đầu là vùng rừng núi hoang sơ còn nhiều gian nan, khổ cực, đói nghèo nhưng con người - "người đồng mình" đã tự khẳng định bằng sức sống, nghị lực, ý chí và niềm tin, là chân dung dũng sĩ:

*Người đồng mình thô sơ da thịt*

*Chẳng mấy ai nhỏ bé đâu con*

...

*Con ơi tuy thô sơ da thịt*

*Lên đường*

*Không bao giờ nhỏ bé được*

*Nghe con.*

Đi xa, sống ở đâu, hãy luôn là người đồng mình, xứng đáng là người đồng mình không bao giờ nhỏ bé.

Với lời thơ trong sáng, giản dị, hình ảnh thơ gần gũi quen thuộc và đặc biệt giọng thơ chắc nịch nhưng thiết tha khiến **Nói với con** vừa ân tình vừa nghĩa lí giúp cho ta bài học làm người không quên xứ sở, nguồn gốc. Bởi đó là nguồn sức mạnh của ta.

### **Bài số 2:**

Trong thành tựu của văn học hiện đại Việt Nam từ sau Cách mạng tháng Tám có những đóng góp không nhỏ của thơ ca các dân tộc anh em. Nông Quốc Chấn, Bàn Tài Đoàn,... là lớp các nhà thơ đi trước. Y Phương là một trong các nhà thơ tiêu biểu sau này. Thơ Y Phương nói riêng và thơ các dân tộc thiểu số nói chung có những đặc điểm riêng rất dễ nhận ra. Đó là cách nói, cách nghĩ bằng hình ảnh, mộc mạc, cụ thể, giàu sức khái quát và cũng giàu chất thơ về gia đình, về quê hương, đất nước. Tuy vậy, ở mỗi nhà thơ hình thành một phong cách riêng, chẳng hạn như ở Y Phương là chất suy tư giàu trải nghiệm về lẽ sống, về đạo lí làm người, về sự gắn bó với quê hương, đất nước. Đó là chất giọng lắng sâu tuy là thủ thi tâm tình mà đầy nội lực.

Sức thuyết phục, sự lan toả cứ hồn nhiên mà toả rạng không một chút kiểu cách, phô trương hay lí luận dài lời. Kết cấu bài thơ vừa theo chiều dọc: đưa trẻ sinh ra, lớn dần lên đến lúc trưởng thành đã có thể đi xa "nuôi chí lớn", vừa phát triển theo chiều ngang: đưa trẻ gắn bó trong tình thương mến của gia đình, của quê hương, còn đến lúc có thể đi xa,

## Cảm nhận về bài thơ Nói với con của Y Phương

hình ảnh quê hương vẫn như bóng với hình trở thành một thứ hành trang tinh thần vô giá. Để tiện phân tích, chúng ta tạm thời cắt ngang bài thơ, chia làm hai đoạn.

Đứa con sinh ra và suốt một thời thơ ấu của nó. Bước đi chập chững đầu tiên của một con người thật trang trọng và cảm động. Trang trọng bởi lần đầu, đứa trẻ đi bằng đôi chân của mình, còn cảm động vì nó có thể yên tâm, tin cậy trong vòng tay của mẹ, của cha. Đứa trẻ ấy sinh ra trong hạnh phúc ("*Cha mẹ mãi nhớ về ngày cưới - Ngày đầu tiên đẹp nhất trên đời*") và lớn lên bằng sự đùm bọc, dắt dìu:

*Chân phải bước tới cha*

*Chân trái bước tới mẹ*

Câu thơ tưởng như chỉ là kể, tả mà xiết bao trù mến, thân thương. Tấm lòng của mẹ, của cha là cái đích để đứa con hướng tới. Sự lớn lên của đứa trẻ rất đổi hồn nhiên như mặt trời không bao giờ mọc từ hướng tây. Tiếng nói, tiếng cười là cái phía hướng đông rạng rỡ. Hình ảnh cụ thể mà rất giàu chất thơ là ở cách đo đếm chiều dài:

*Một bước chạm tiếng nói*

*Hai bước tới tiếng cười*

Hai thao tác tư duy không cùng trong một hệ thống, vừa ngộ nghĩnh vừa sáng tạo biết bao ! Không biết đó là sáng tạo của nhà thơ, hay người Tày ở Cao Bằng xưa nay nói thế, và nếu đó là khẩu ngữ, một cách nói quen miệng dân gian mộc mạc thì chính dân tộc Tày của tác giả vốn dĩ đã có một hồn thơ. Câu thơ có được cái ấm áp, ríu rít, ngọt ngào, một thứ âm vang mà những người làm mẹ, làm cha ai mà không bồi hồi xao xuyến. Tuy vậy, dù tấm lòng cha mẹ có độ bao dung rộng lớn đến đâu, đứa con rất cần nhưng vẫn là chưa đủ. Ở đây có một bầu sữa tinh thần thứ hai, đó là quê hương. Quê hương hiện lên bằng ba yếu tố: rừng, con đường và "người đồng mình". Rừng, con đường tuy chỉ là những hiện tượng gỗ, đá vô tri nhưng cũng biết đem cho những thứ mà đứa trẻ cần để lớn:

*Rừng cho hoa*

*Con đường cho những tấm lòng*

Cái đẹp của thiên nhiên, không chỉ là màu sắc, cái nhìn thấy mà còn cả "tấm lòng", một dạng thức vô hình, chỉ con người mới có thể cảm nhận được, câu thơ đã đi dần vào chiều sâu và sự khái quát. Rừng thì chờ che, con đường thì mở lối, nhưng có lẽ đáng yêu hơn vẫn là con người xứ sở:

*Người đồng mình yêu lắm con ơi.*

## Cảm nhận về bài thơ Nói với con của Y Phương

Vậy cái đáng "yêu lắm" đó là cái gì nếu không phải là cốt cách tài hoa và tinh thần vui sống:

*Đan lòe cài nan hoa*

*Vách nhà ken câu hát.*

Thì ra dưới cái dáng vẻ "thô sơ da thịt", một tâm hồn lãng mạn biết bao ! Mạch thơ có sự đan xen: quê hương và gia đình cùng nuôi đứa trẻ lớn lên ở chặng đường đời đầu tiên của bé. Ý thức về nguồn cội sau này là từ cả hai chung đúc lại giúp cho đứa trẻ trưởng thành đặt chân lên con đường dài, rộng hơn kế tiếp.

Phần thứ hai của bài thơ là những lời trao gửi, dặn dò khi đứa trẻ đã "cao" hơn, dặm bước cũng "xa" hơn, xa cái mái nhà yêu thương và núi rừng quê hương. Ta bắt gặp ở đây một lần nữa cái cách nói rất khác lạ mà cũng rất hay:

*Cao đo nỗi buồn*

*Xa nuôi chí lớn.*

Lấy sự từng trải (buồn) để đo chiều cao, lấy chí lớn để đánh giá độ xa. Chỉ có điều so với đoạn trước, câu thơ có phần nhọc nhằn hơn và do đó rần rỏi cũng nhiều lên. Đoạn thơ biết đặt ra những vấn đề hệ trọng hơn, vấn đề lẽ sống:

*Sống trên đá không chê đá gập ghềnh*

*Sống trong thung không chê thung nghèo đói*

*Sống như sông như suối*

*Lên thác xuống ghềnh*

*Không lo cực nhọc.*

Ở đây, con người trưởng thành phải nhận ra hoàn cảnh. Những đá những thung, những thác những ghềnh là cái nghèo, cái khó bao vây. Đó là những thử thách rất khó vượt qua nhưng lại nhất thiết bằng nghị lực phải vượt qua. Biểu hiện trước hết của nghị lực là không được bi quan, than thở, rồi sau đó, nói như người Kinh "chân cứng đá mềm". Cách nghĩ ấy, cách sống ấy có cái cốt cách Việt Nam được diễn đạt bằng một giọng điệu riêng nhưng không phải là không cứng cỏi. Ba từ "sống" đặt ở đầu câu nối tiếp nhau không chỉ như một lời răn dạy thông thường. Nó thành kính thiêng liêng như việc giữ lửa và truyền lửa cho nhau, đó là vấn đề sống chết. Nói đến nghị lực cũng là nói đến nhân cách làm người. Nhân cách ấy là không chịu "nhỏ bé", phải ngẩng cao đầu như "Người đồng mình tự đục đá kê cao quê hương"... Một lần nữa, quê hương hiện lên như một nguồn tiếp sức,

## Cảm nhận về bài thơ Nói với con của Y Phương

nhưng không phải như thời bé thơ chỉ có an ủi, vỗ về, mà là tư thế thẳng bước mà đi, nhằm thẳng mục tiêu mà tiến.

Về nghệ thuật bài thơ, cùng với cách nói, cách sáng tạo hình ảnh (như trên đã phân tích), cần bổ sung về nhịp điệu, giọng điệu, thể loại thơ và các biện pháp tu từ. Về nhịp điệu thơ lúc nhanh, lúc chậm, chậm trong kể tả, nhanh đến dồn dập thiết tha trong khát vọng làm người, khi mạch thơ chỉ còn là một mũi tên chí hướng. Đặc biệt mật độ mau thưa không đều của câu nói về "người đồng mình" như một nốt nhấn, tạo nên một tiết tấu tự nhiên phụ thuộc vào cảm xúc và ý nghĩ của người cha trong cuộc đối thoại đơn phương (hình tượng đứa con không xuất hiện). Nếu ở phần đầu, sự dịu dàng, âu yếm là âm điệu chủ thì sau đó phần lí trí đã được nâng lên. Nhưng dù là ngọt ngào hay nghiêm túc thì ẩn chìm trong đó vẫn là một tiếng nói thiết tha vừa thương yêu vừa hi vọng. Riêng về thể thơ, Nói với con được viết bằng một thứ thơ không gò bó, độ dài ngắn của từng câu thơ không đều nhau. Thể thơ tự do này thích hợp với phong cách trò chuyện hằng ngày, phù hợp với một lối tư duy bình dị, hồn nhiên không cần đến sự cầu kì, đẽo gọt. Ngoài ra, cũng cần chú ý những biện pháp tu từ, ví dụ điệp từ (trong nhiều trường hợp), biện pháp đối lập nhằm làm nổi bật ý thơ như "Người đồng mình thô sơ da thịt - Chẳng mấy ai nhỏ bé đâu con", ở đây có sự đối lập giữa thể xác và tinh thần. Hoặc hình thức nối tiếp theo kiểu bắc cầu: "Người đồng mình tự đục đá kê cao quê hương - Còn quê hương thì làm phong tục". Những yếu tố về nghệ thuật ấy tự nó bổ sung cho nhau như tấm vải nhiều màu, những chiếc túi thổ cẩm xinh xinh, một thứ "túi thơ" của người miền núi.

### **Bài số 3:**

Xưa nay tình mẫu tử là đề tài phong phú cho thơ ca. Nhưng những bài thơ về tình cha con thì có lẽ khá ít. Bài thơ "*Nói với con*" của Y Phương là một trong những tác phẩm hiếm hoi đó. Bài thơ thể hiện tình cảm gia đình êm ấm, tình quê hương tha thiết, ngọt ngào và ngợi ca truyền thống nghĩa tình, sức sống mạnh mẽ của người dân tộc miền núi.

Cảm nhận đầu tiên trong lời cha nói là hình ảnh con lớn lên trong tình yêu thương của cha mẹ, sự đùm bọc, che chở của người đồng mình, của quê hương. Bài thơ mở ra với khung cảnh gia đình ấm cúng, đầy ắp giọng nói tiếng cười:

*Chân phải....*

*....tiếng cười.*

Khung cảnh ấy đẹp như một bức tranh: hình ảnh em bé ngây thơ lẫm chẫm tập đi, bi bô tập nói trong vòng tay, trong tình yêu thương, chăm sóc, nâng niu của cha mẹ; hình ảnh cha mẹ giang rộng vòng tay, chăm chút từng bước đi, từng nụ cười, tiếng nói của con. Gia đình chính là cái nôi êm ái, tổ ấm để con sống, lớn khôn và trưởng thành trong

## Cảm nhận về bài thơ Nói với con của Y Phương

niềm yêu thương con cái. Đó là không khí thường thấy trong các gia đình hạnh phúc. Nhưng cách diễn đạt ở đây có nét độc đáo riêng của người miền núi: nói bằng hình ảnh cụ thể. Điệp ngữ "bước tới", trong tình cảm người cha, không khỏi niềm sung sướng, tự hào.

Không chỉ có gia đình, con còn lớn lên, trưởng thành trong cuộc sống lao động, trong quê hương sâu nặng nghĩa tình:

*Người đồng mình yêu lắm con ơi*

*.....tấm lòng*

Một cách nói rất riêng, rất ngộ: "người đồng mình", là người miền mình, người vùng mình, là những người cùng sống trên một miền đất, cùng quê hương, cùng một dân tộc. Đó là cách nói mộc mạc, mang tính địa phương của dân tộc Tày nhưng giàu sức biểu cảm. Tác giả vận dụng lối diễn đạt của người dân tộc miền núi để xây dựng hình ảnh thơ. Những suy nghĩ, tình cảm, cảm xúc đều được diễn tả trực tiếp bằng hình ảnh. Đan lờ để bắt cá, dưới bàn tay của người Tày, những nan trúc, nan tre đã trở thành "nan hoa". Vách nhà ko chỉ ken bằng gỗ mà còn đc ken bằng "câu hát". Rừng đâu chỉ cho nhiều gỗ quý, lâm sản mà còn cho hoa. Ba động từ "đan", "cài", "ken" còn thể hiện sự đoàn kết, gắn bó của quê hương. Lao động đã đem đến cho con bao điều tốt đẹp, "người đồng mình" và quê hương ấp ủ, nuôi sống con trong tình thương yêu, trong tình đoàn kết buôn làng. Và con đường đâu chỉ để đi mà nó còn cho "những tấm lòng" nhân hậu, bao dung, nghĩa tình. Con đường đó là hình bóng thân thuộc của quê hương, còn in dấu những bước chân đi xuôi ngược, làm ăn sinh sống của buôn làng, nên nó mang một ý nghĩa thật to lớn trong quá trình khôn lớn của con. Sung sướng nhìn con khôn lớn, nhà thơ suy ngẫm về tình làng bản quê nhà, về cội nguồn hạnh phúc:

*Cha mẹ ...*

*....trên đời*

Không chỉ gọi cho con về nguồn sinh dưỡng, cha còn nói với con về những đức tính cao đẹp của "người đồng mình" và ước mơ của cha về con. Đó là lòng yêu lao động, hăng say lao động với cả tấm lòng. Đó là sức sống bền bỉ mạnh mẽ vượt qua mọi khó khăn, gian khổ.

*Người đồng mình thương lắm con ơi*

*.....Không lo cực nhọc*

Trước hết đó là tình thương yêu, đùm bọc nhau. Cách nói mộc mạc mà chứa đựng bao ân tình rất cảm động đó được lặp đi lặp lại như một điệp khúc trong bài ca. Chính tình

## **Cảm nhận về bài thơ Nói với con của Y Phương**

thương đó là sức mạnh để "người đồng mình" vượt qua bao gian khổ cuộc đời. Những câu thơ ngắn, đối xứng nhau "cao đo nỗi buồn xa nuôi chí lớn" diễn tả thật mạnh mẽ chí khí của "người đồng mình": sống vất vả, nghèo đói, cực nhọc, lam lũ nhưng có chí lớn, luôn yêu quý tự hào, gắn bó với quê hương. Đó là phẩm chất thứ hai. Thứ ba, về cách sống, người cha muốn giáo dục con sống phải có nghĩa tình, chung thủy với quê hương, biết chấp nhận vượt qua gian nan, thử thách bằng ý chí và niềm tin của mình. Không chê bai, phản bội quê hương: "không chê...không chê....không lo" dù quê hương còn nghèo, còn vất vả. "Người đồng mình sông khoáng đạt, hồn nhiên, mạnh mẽ "như sông như suối - lên thác xuống ghềnh - không lo cực nhọc". Lời cha nói với con mà cũng là lời dạy con về bài học đạo lý làm người. Đoạn thơ rất dồi dào nhạc điệu, tạo nên bởi điệp từ, điệp ngữ, điệp cấu trúc câu và nhịp thơ rất linh hoạt, lúc vượn dài, khi rút ngắn, lời thơ giản dị, chắc nịch mà lay động, thấm thía, có tác dụng truyền cảm mạnh mẽ.

Để nhắc nhở giáo dục con, người cha nhấn mạnh truyền thống của người đồng mình:

*Người đồng mình thô sơ da thịt*

*.....Nghe con*

Truyền thống ấy thật đáng tự hào, tuy "thô sơ da thịt", ăn mặc giản dị, áo chàm, khăn piêu, cuộc sống mộc mạc thiếu thốn... nhưng không hề nhỏ bé về tâm hồn, ý chí nghị lực và đặc biệt là khát vọng xây dựng quê hương. Họ xây dựng quê hương bằng chính sức lực và sự bền bỉ của mình: "tự đục đá kê cao quê hương". Họ sáng tạo, lưu truyền và bảo vệ phong tục tốt đẹp của mình biết tự hào với truyền thống quê hương, dặn dò con cần tự tin, vững bước trên đường đời, không bao giờ được sống tầm thường, nhỏ bé, ích kỷ. Hai tiếng "nghe con" kết thúc bài thơ với tấm lòng thương yêu, kỳ vọng, vừa là lời dặn dò nhắc nhở ý chí tình của người cha đối với đứa con thân yêu. Hai tiếng ấy nghe sao mà thân thương trìu mến quá.

Bài thơ có giọng điệu nhỏ nhẹ, chân tình và rất mới lạ trong phong cách, một phong cách miền núi với ngôn ngữ "thô mộc" rất độc đáo, với cảm xúc, tư duy rất riêng. Qua đó, Y Phương đã thể hiện tình cảm gia đình ấm cúng, ca ngợi truyền thống cần cù, sức sống mạnh mẽ của quê hương và dân tộc mình. Bài thơ giúp ta hiểu thêm sức sống và vẻ đẹp tâm hồn của một dân tộc miền núi, gợi nhắc tình cảm gắn bó với truyền thống, với quê hương và ý chí vươn lên trong cuộc sống.

» Tham khảo thêm:

- [Cảm nhận về tình cha con trong bài Nói với con](#)
- [Cảm nhận về đẹp của người đồng mình qua bài thơ Nói với con](#)

## Cảm nhận về bài thơ Nói với con của Y Phương